

ZIEK VAN EEN TEKENBEET

Elk jaar lopen 17.000 Nederlanders de ziekte van Lyme op

De teek

Teken (wetenschappelijke naam: *Ixodes ricinus*) zijn kleine geleedpotige beestjes die in bos- en duingebieden leven. Normaal parasiteren teken op in het wild levende zoogdieren zoals muizen, reeën en vogels, maar ze kunnen zich ook vastbijten in mensen en huisdieren (zoals honden en katten). De teek maakt tijdens zijn leven drie ontwikkelingsstadia door. In elk stadium heeft de teek een andere verschijningsvorm: uit de eitjes van de teek komt een zespotige larve (1) die zich na een bloedmaaltijd laat vallen en vervelt tot een achtpotige nimf (2) die tenslotte na een volgende bloedmaaltijd vervelt tot een volwassen mannetje of vrouwtje (3).

Tijdens elke levensfase parasiteert de teek op een andere gastheer. De larve zoekt muizen of vogels op om bloed te zuigen. Voor de nimf kan dit weer een muis of vogel zijn, maar ook grotere zoogdieren of mensen. In het volwassen stadium zuigen alleen de vrouwtjes nog bloed. Daarna legt het vrouwtje tot 2000 eitjes in de bodem. Veranderingen in het ecosysteem, zoals de voortgaande natuurontwikkeling (aanplant van nieuwe bossen en het inzetten van grote grazers), het verbieden van bepaalde agressieve bestrijdingsmiddelen (zoals DDT, waardoor de muizenpopulatie in de meeste natuurgebieden weer is hersteld) en zachte winters in Nederland, lijken een toename van de teekpopulatie in ons land te veroorzaken.



De ziekte van Lyme

Sommige teken dragen een groep van ziekteverwekkers bij zich, waaronder bacteriën van het geslacht *Borrelia*, *Anaplasma* en *Rickettsia*. *Borrelia* soorten kunnen de ziekte van Lyme veroorzaken. Bij een tekenbeet kan deze bacterie via het speeksel van de teek in de menselijke bloedbaan komen. Voor deze overdracht van de *Borrelia*-bacterie moet de teek wel minimaal 24 uur aan het lichaam vast zitten. In Nederland varieert het aantal besmette teken tussen de 0 en de 40%, afhankelijk van het seizoen en de locatie. Het zijn vooral de nimfen die voor besmetting van mensen zorgen. Deze hebben de bacterie tijdens hun larve stadium van bijvoorbeeld een vogel of muis opgepikt. Wanneer iemand door een tekenbeet besmet raakt met de *Borrelia*-bacterie, heeft hij of

zij vaak een paar dagen lichte koorts en een lusteloos gevoel. Verder ontstaat er in de meeste gevallen rond de beet een rode cirkel, die *erythema migrans* wordt genoemd. Na verloop van tijd vervaagt deze rode plek. Als de besmetting op dat moment niet wordt opgemerkt, kan men in een later stadium last krijgen van andere huidaandoeningen en/of ziekteverschijnselen aan het zenuwstelsel en de gewrichten. In sommige gevallen kan ook het hart worden aangetast. Een onbekend aantal Lyme-patiënten zal hier hun hele leven in meer of mindere mate last van blijven houden.

University for Life Sciences

Onderzoek, genezing en preventie

Als een teek binnen 24 uur na aanhechting verwijderd wordt, is de kans op besmetting met *Borrelia* erg klein. Als een besmetting optreedt, kan een *Borrelia* infectie in een vroeg stadium meestal succesvol behandeld worden met antibiotica. In een later stadium is behandeling gecompliceerder en niet altijd succesvol. Controleer jezelf daarom na afloop van een zomerse boswandeling altijd op teken. Verwijder gevonden teken met behulp van een pincet of tekenpen. Het verstandigste is het natuurlijk om tekenbeten te voorkomen. Draag daarom in duinen en bosrijke gebieden als het even kan altijd sokken, lange broek en een hemd met lange mouwen. Kleding geïmpregneerd met

permetrine is afstotend voor teken en biedt goede bescherming. Het aantal teken en het aantal besmettingen met de ziekte van Lyme is de laatste jaren flink gestegen. Onderzoekers en studenten van Wageningen Universiteit en Researchcentrum doen daarom in bepaalde natuurgebieden onderzoek naar teken en de teekdichtheid (het aantal teken per vierkante meter) en de besmettingsgraad van wilde muizen. Hun resultaten kunnen gebruikt worden om te waarschuwen wanneer het besmettingsgevaar in een bepaald gebied toeneemt. Bovendien hopen ze zo meer te weten te komen over de oorzaken van de sterke toename van het aantal teken en (besmette) tekenbeten in ons land.

Bij verschijnselen die op de ziekte van Lyme kunnen wijzen, is het erg verstandig om een arts te raadplegen voor nader onderzoek.

HELP HET ONDERZOEK
Heb je een tekenbeet, meld dit via de Natuurkalender www.natuurkalender.nl



Foto: RIVM te Bilthoven
Ontwerp: Tim Grafische Vormgeving

WWW.TEEK.WUR.NL

Meer info: Natuurkalender www.natuurkalender.nl | Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu www.rivm.nl/infectediseases



WAGENINGEN UNIVERSITEIT
WAGENINGEN UR